

ÁTTEKINTÉS A LÉGIERŐ KÉPESSÉGEIRŐL

OVERVIEW OF CAPABILITIES OF AIR FORCES

A tanulmány a légierő képességeit tekinti át egyfajta „katonai műveletközpontú” szemlélettel. A szerzők elemzik az egyes műveleti formákat és kitérnek a magyar légierő csapatok képességeire is.

This essay is about the overview of "military operations based" method of approach to a subject of air power capabilities. The authors analysed the types of military operations concerning with air power and adverted briefly to the Hungarian air power's capabilities issues.

Az utóbbi időben a katonai szakirodalom egyik leggyakrabban használt kifejezése a „képesség” szó volt, amely különböző szóösszetételekben szinte uralta a szakmai közbeszédet is. Gondoljunk csak a „képességfejlesztés”, a „képesség-csomag” vagy akár a „felajánlott képességek” fogalmakra. A cikkben a szerzők, egyfajta „műveletközpontú” szemlélettel áttekintést adnak a légierő haderőnem képességeiről, és érintik a magyar légierő csapatainak képesség-összetevőit.

A korszerű fegyverrendszerekkel, haditechnikai eszközökkel végrehajtott katonai műveletek során a légierő jelentős mértékben képes befolyásolni azok kimenetelét. A korszerű légierő műveletei, alkalmazási formái és a rendelkezésére álló erőforrások mennyisége, minősége és az ebből létrehozható képességei között szoros kapcsolat áll fenn, ezek kölcsönösen hatnak egymásra.

Általános megfogalmazás szerint, a légierő csapatainak képessége alatt: *azon mennyiségi és minőségi mutatók összességét értjük, amelyek birtokában a légierő katonai szervezeteinek potenciálisan lehetőségük van a meghatározott küldetések és feladatok végrehajtására.*

Amikor a légierő katonai képességeiről beszélünk, nem kerülhető meg a légierő által potenciálisan végrehajtható műveletek kérdésköre, hiszen a műveletek célja és jellege alapvetően meghatározza a légierő szükséges képességeit.

A légierő hagyományos értelemben vett katonai műveleteit — attól függően, hogy melyek az elérendő célok, illetve a művelet az ellenség (szembenálló fél) fegyveres erőinek mely komponense ellen irányul, — alapvetően négy csoportba oszthatjuk.

Ezek a következők:

- stratégiai légi hadműveletek;
- légi szembenállási hadműveletek;
- felszíni erők elleni hadműveletek;
- támogató légi hadműveletek.

1. A stratégiai légi hadműveletek fő célja, hogy kihasználva a légierő előnyös tulajdonságait (gyorsaság, nagy hatótávolság és csapásmérő képesség, rugalmasság), jelentős hatást gyakoroljon az ellenségre, annak fegyveres erejére és ezzel megakadályozza őt a háború megkezdésében, illetve folytatásában.
2. A légi szembenállási hadművelet célja az ellenség (szembenálló fél) légierőjének pusztítása, tevékenysége hatékonyságának csökkentése, ezzel a saját csapatok számára megfelelő cselekvési szabadság biztosítása, **a levegőből történő fenyegetettségük minimalizálása. A légi szembenállási hadműveleteket a légtér feletti ellenőrzés meghatározott fokának elérése és megtartása érdekében hajtják végre, ugyanis ezzel kedvező feltételeket lehet teremteni a saját csapatok tevékenységéhez.**

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 2. szám

Dr. LÜKŐ Dénes, Dr. KRAJNC Zoltán

A légi szembenállási hadműveletek támadó és védelmi légi szembenállásra oszthatók:

- a támadó légi szembenállás magában foglalja az ellenség légierejének megsemmisítését és semlegesítését, elsősorban az ellenség területe felett. A támadó légi szembenállás tartalmazza a légtér megtisztítását a vadászok által, a vadászkísérést, a repülőterek támadását, a hadszíntéri rakéták és kapcsolódó rendszerek elleni támadást, valamint az ellenséges légvédelem elnyomását.
- a védelmi légi szembenállás magában foglalja az ellenség légierejének megsemmisítését és semlegesítését a saját terület felett és annak közelében. A védelmi légi szembenállás tartalmazza az aktív légvédelmi fegyverrendszerek alkalmazását (vadászrepülő, föld-levegő osztályú rakéták és légvédelmi tüzérség) valamint a passzív védelmi rendszabályok bevezetését.

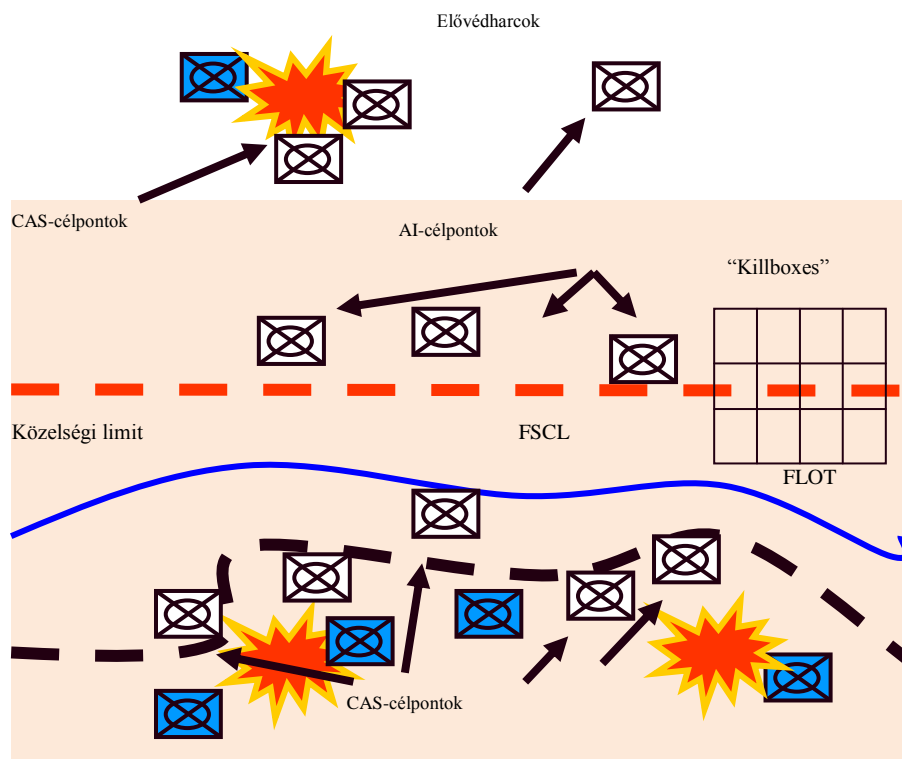
3. A felszíni erők elleni hadművelet célja az ellenséges szárazföldi és vízfelszíni (víz alatti) erők pusztításával képességük csökkentése, hatékony alkalmazásuk megakadályozása. Az ellenséges felszíni erők elleni műveleteknek két formája lehet: a tengeri légi hadművelet és a levegő-föld hadművelet.

A felszíni erők elleni hadműveleti alkalmazási formák elmélete az utóbbi évtizedben jelentős változásokon ment át, amelyek fő mozgatórugói a lehetséges háború felfogásában történt változások, valamint az egyre jelentősebb szerepet kapó válságkezelési feladatoknak való mind jobb megfelelés igénye voltak. A jövő harcmezejére a "nonlinearitás" lesz a jellemző, amely szerint az egyes harcok a hadműveleti területen már nem lesznek egyértelműen és egyszerűen egyes te-repszakaszokhoz köthetőek, pillanatnyi térbeni helyzetük inhomogénná válik. További változást indukál a harcászati vezetést és irányítást támogató információs rendszerek fejlődése, valamint az egyre pontosabb és megbízhatóbb információkat nyújtó harctéri felderítő és monitorozó rendszerek alkalmazásában rejlő lehetőségek is.

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 2. szám

Dr. LÜKŐ Dénes, Dr. KRAJNC Zoltán

A légi lefogás és a közvetlen légi támogatás tűzkoordinációja a lineáris harcmezőn (forrás: AFDD 2-1.3.)

A legújabb szövetséges elvek szerint a **légi lefogás** és a **közvetlen légi TÁMOGATÁS** szétválasztása a légi műveleteknek a saját csapatoktól mérhető távolsága, valamint a tervezés és végrehajtás időszakában megkövetelt integráció szintje alapján történik. Meghatározható egy olyan távolság,¹ amelyen belül még garantálható a megbízható tűzirányítás és a saját erők, valamint a végrehajtó repülőeszközök védelme.

A LÉGI LEFOGÁS — a módosult, jelenlegi értelmezés szerint — magába integrálja a korábbi harcmező légi lefogás és a légi lefogás műveleti formákat, olyan felszíni célpontok megsemmisítésére (bénítására) tervezik alkalmazni, amelyek rendszerint kívül esnek a saját erők tűzeszközeinek a hatótávolságán,² így a végrehajtás során nem igényel olyan szoros integrálást a saját felszíni erők tűzével és manőverével. A légi lefogás a rendeltetését az ellenséges célok pusztításával, tevékenységének zavarásával, késleltetésével, valamint szabad manőverezésének akadályozásával tölti be. A célpontokról való információ minőségének függvényében lehet előre megtervezett, és ún. nem előre megtervezett.

AZ ELŐRE MEGTERVEZETT³ légi lefogás — amire a lehetőségek szerint törekedni kell — feltételezi a célpontokról való közel valósidejű felderítési adatok folyamatos meglétét, valamint a saját erők helyzetéről, tevékenységéről és tűzéről való pontos tájékoztatást.

A NEM ELŐRE MEGTERVEZETT⁴ formát alkalmazzák, amikor az ellenséges célpontokról nem rendelkeznek megbízható információval. Ebben az esetben a csapásmérők számára elsősorban nem célpontokat, hanem területet jelölnek ki, ahol a

¹ Close proximity

² Nagyobb a távolságuk, mint az előbb említett "close proximity".

³ Preplanned air interdiction

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 2. szám

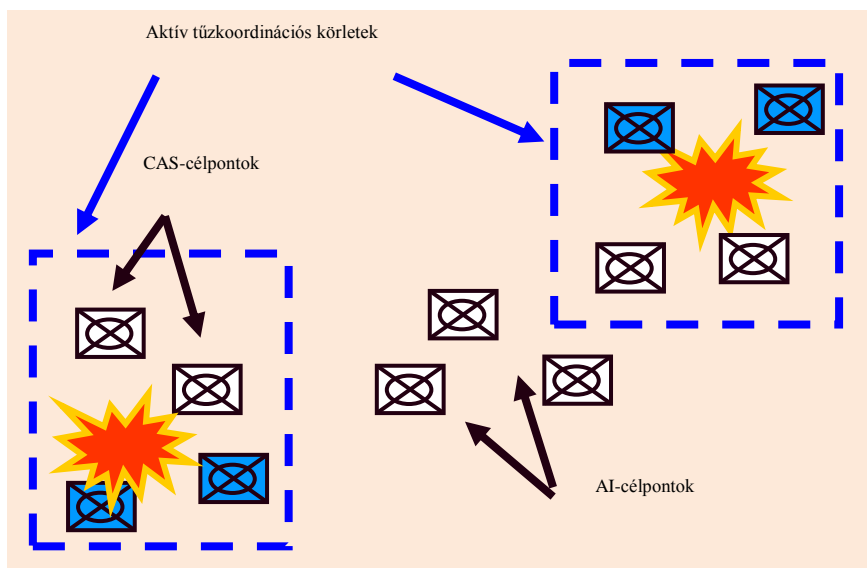
Dr. LÜKŐ Dénes, Dr. KRAJNC Zoltán

felderített célokat kell megsemmisíteniük. Ezt a formát *"fegyveres felderítésnek"*, *"útvonal-felderítésnek"*⁵ hívják. Speciális változatát az ún. *"gyilkos doboz"*⁶ kijelölése jelenti, amely tulajdonképpen egy légtérfelhasználást szabályzó rendszer, amit akkor alkalmaznak, ha garantáltan létezik olyan terület a harcmezőn, ahol saját erők nem tartózkodhatnak, így az ott megjelenő erők csak ellenséges csapatok lehetnek.

A légi lefogás sikerét csak az alábbi feltételek megléte esetén tartják valószínűnek:

- légifölény;
- fontos és légi támadó eszközökkel pusztítható célok jelenléte a harcmezőn;
- folyamatos nyomásgyakorlás a földről és a levegőből egyaránt;
- az ellenség logisztikai rendszerének gyengítése;
- az erőkifejtés összpontosítása;
- hatékony légtérmenedzsment.

A KÖZVETLEN LÉGI TÁMOGATÁS a saját csapatok közvetlen közelében, a tűzeszközök hatótávolságán belül biztosítja a felszíni erők számára a megfelelő tüzerőt a támadó és védelmi műveletekben egyaránt. A végrehajtása során hármas követelménynek kell megfelelnie: a saját csapatok harcának hatékony támogatása az ellenséges erők pusztításával, bénításával, vagy akadályozásával, a saját felszíni erők biztonságának a szavatolása a műveleteket végrehajtó légi támadó eszközök tűzétől, és a saját légi támadó eszközök védelme a saját csapatok légvédelmi tűzétől.

Tűzkoordináció a nem lineáris harcmezőn (forrás: AFDD 2-1.3.)

A fenti követelményekből adódóan jól érzékelhető, hogy mennyire szoros integráció és koordináció szükséges a légi és a felszíni műveletek tervező, irányító és végrehajtó tevékenysége során. Különösen nagy szükség van rá akkor, ha a tüzerő összpontosítására van szükség és a válaszadási (reakció-) idő rövid. A légvédelem, vagy a lövészfegyverek tüze olyan veszélyeket jelent a kijelölt repülőerők számára, hogy a feladatot csak speciális, ilyen harci körülményekre tervezett eszközökkel célszerű tervezni.

⁴ Nonpreplanned air interdiction

⁵ Armed reconnaissance, Road reconnaissance

⁶ Killbox

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 2. szám

Dr. LÜKŐ Dénes, Dr. KRAJNC Zoltán

A szárazföldi erők hadműveleti sikeréhez elengedhetetlen a közvetlen légi támogatás integrálása a felszíni erők tűzével, az ellenséges légvédelem elnyomásával. AZ EGYIK LEGFONTOSABB ANNAK BIZTOSÍTÁSA, HOGY A LÉGI TÁMOGATÁS A MEGFELELŐ HELYEN AKKOR VALÓSULJON MEG, AMIKOR ARRÁ REÁLIS IGÉNY MUTATKOZIK.

Az előbbi követelményt egy rendkívül rugalmas, a mindenkori felszíni harci helyzethez igazodó igénylési rendszerrel valósítják meg. A felszíni műveletekért felelős parancsnok előre meghatározza a közvetlen légi támogatással megsemmisítendő célok listáját, amelyet a flexibilis vezetési-irányítási struktúra igénylési rendjének működtetésével a mindenkori elvárásokhoz igazítanak.

Az igénylési rendszer szempontjából a következő közvetlen légi támogatás-típusokat különböztetik meg: előre megtervezett⁷, amely lehet: menetrendszerinti⁸, és hívásra⁹ végrehajtott művelet, valamint azonnali légi támogatást¹⁰.

A közvetlen légi támogatás csak akkor lehet igazán hatékony, ha a harcmezőn az ellenség döntő, érzékeny pontjait támadja, amelyet a dinamikusan változó harctevékenység során nehéz meghatározni. A döntő pontok ismeretének a függvényében a közvetlen légi támogatást irányító parancsnokok számára az ún. "húzott"¹¹, vagy a "tolt"¹² közvetlen légi támogatási harcászati fogások állnak a rendelkezésükre. Az említett harcászati fogások alkalmazásának alapvető feltétele egy jól működő felderítési és harcmező-megfigyelő ellenőrző rendszer megléte, amelynek segítségével a repülőbevetések a megfelelő célpontok ellen irányíthatóak.

A "tolt közvetlen légi támogatás" alkalmazásával a csapásokat a vezetési-irányítási rendszer mintegy "tartalékolja" és ha sikerül meghatározni a harcmező döntő pontjait, akkor a szárazföldi parancsnokok igénylése nélkül is "rátolja" a közvetlen légi támogatást a harcmezőre.

A "húzott közvetlen légi támogatás" módszerénél a döntő pontokat először a harcmezőn települt bevetést irányító szervek határozzák meg és "ráhúzzák" a tartalékolat támogatást a harcmezőre.

A közvetlen légi támogatás sikeres alkalmazását — a doktrinális felfogás szerint — a következő feltételek meglétéhez kötik: légi fölény megléte, az ellenséges légvédelem megfelelő szintű elnyomása, hatékony célmegjelölő-rendszer alkalmazása, kedvező időjárás, rugalmas vezetési rendszer működtetése, a hajózállomány és a végső repülésirányítók jó kiképzettsége, interoperábilis, megbízható híradás a felszíni erőkkel, valamint az igénylési rendszer összehangolt tevékenysége a vezetés-irányítás minden szintjén.

4. A támogató légi hadműveletek alatt azokat a hadműveleteket értjük, melyeket a légi hadműveletek sikere érdekében, a feladatok teljesítésének elősegítésére hajtanak végre. Ugyanakkor szükséges azt is hangsúlyozni, hogy a katonai műveletek összhaderőnemi jellegéből adódóan ezek a műveletek hozzájárulhatnak más haderőnemhez (fegyvernemhez) tartozó katonai szervezetek sikeres feladat végrehajtásához is.

A támogató légi hadműveletek fajtái a következők:

- megfigyelés, felderítés;
- elektronikai hadviselés;
- légi szállítás;
- légi utántöltés;
- különleges légi hadműveletek;
- korai előrejelzés, és riasztás;

⁷ Preplanned CAS

⁸ Scheduled CAS

⁹ On-call CAS

¹⁰ Immediate CAS

¹¹ Pull CAS

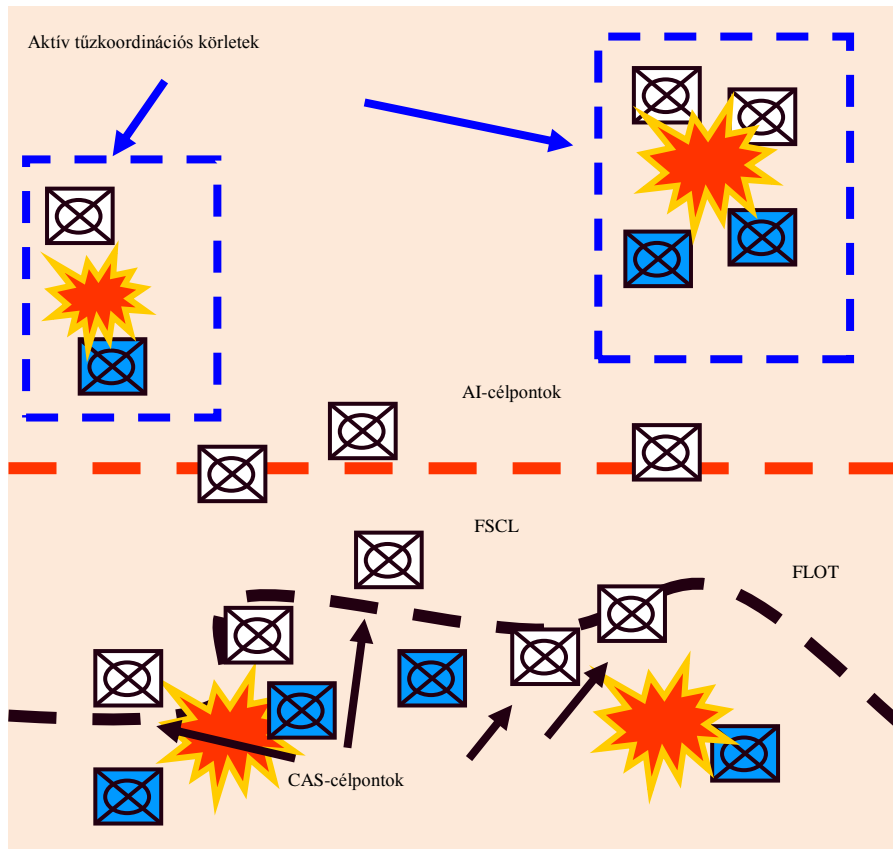
¹² Push CAS

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 2. szám

Dr. LÜKŐ Dénes, Dr. KRAJNC Zoltán

- (harci) kutatás-mentés.

A felszíni erők elleni műveletek kombinált tűzkoordinálása
(forrás: AFDD 2-1.3.)

Az előzőekben felsorolt műveletek végrehajtásához a légierőnek meghatározott, az alábbiakban felsorolt képességekkel kell rendelkeznie, amely képességek realizálásával biztosíthatók a megszabott (harci)feladatok, műveletek sikeres végrehajtása:

- felderítési képesség;
- légtér ellenőrzés képessége (légvédelmi képesség);
- csapásmérő képesség;
- szállítási képesség;
- elektronikai (információs) hadviselési képesség;
- légi utántöltési képesség;
- kutatási, mentési képesség;
- vezetési, irányítási képesség.

A felderítési képesség birtokában a légierő biztosítja, hogy a parancsnoki döntések megalapozottságához, a műveletek előkészítéséhez, vezetéséhez, végrehajtásához szükséges információ megfelelő időben, mennyiségben és minőségben álljon rendelkezésre. Az ellenség (szemben álló fél) erőforrásaira, tevékenységére, a hadműveleti területre, valamint az alkalmazás körülményeire vonatkozó információkat légi- és földi telepítésű, valamint úrbázisú szenzorok (radarok, infra-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 2. szám

Dr. LÜKŐ Dénes, Dr. KRAJNC Zoltán

vörös érzékelők, videokamerák, fényképezőgépek stb.) segítségével gyűjtik össze. Lényeges eleme ennek a képességnek, hogy a felderítési információt késedelem nélkül, valós időben meg tudja jeleníteni a felhasználók számára.

A légtér ellenőrzésének képessége (légvédelmi képesség) azt fejezi ki, hogy a rendelkezésre álló erőforrások alkalmazásával a légi erők milyen mértékben tudják befolyásolni a légtérben folyó tevékenységeket. Ezt a légtér feletti ellenőrzés különböző mértékével lehet jellemezni. Ezek a következők: légi uralom, légi fölény, kedvező légi helyzet. A légtér feletti ellenőrzés legmagasabb foka a légi uralom, amely biztosítja a saját csapatok cselekvési szabadságát, tevékenységük műveleteinek sikerét. A légtér ellenőrzésének képessége szoros összefüggésben áll a felderítési képességgel, illetve azon eszközrendszerek és eljárások meglétével, amelyek a kívánt hatást ki tudják fejteni.

A csapásmérő képesség a légi erők esetében azt jelenti, hogy a katonai műveletek során megfelelő pusztító erőt tud megjeleníteni. A légi erők az ellenség (szemben álló fél) légierejének és felszíni erőinek erőforrásaira, csapataira, objektumaira mért csapásokkal megsemmisíti, gyengíti azokat, korlátozza alkalmazásukat, illetve csökkenti, vagy megszünteti hatásukat. A légi erők jellemző tulajdonságai, — a gyorsaság, hatótávolság és rugalmasság, valamint az erő kifejtésének koncentrációja — lehetővé teszik, hogy meglepetést okozzon, egyszerre több célpontot támadjon és a katonai művelet sikere szempontjából legfontosabb célpontokat támadja. A korszerű repülőgépek (helikopterek) a pusztítandó objektum jellegének, a pusztítás mértékének legjobban megfelelő mennyiségű és hatékonyságú fedélzeti fegyvereket, fegyverrendszereket alkalmaznak. Fontos szempont a légi csapások végrehajtása során a járulékos károkozás elkerülése, mértékének csökkentése. Ez a csapás objektumának pontos felderítésével, és nagy pontosságú, precíziós fegyverek alkalmazásával érhető el.

A szállítási képesség lehetővé teszi a korszerű eszközökkel folytatott fegyveres küzdelemben a csapatok, a felszerelés gyors eljuttatását nagy távolságokra, ami a mobilitás, a gyors bevetethetőség fontos feltétele. Egy katonai művelet — legyen szó béketámogató, válságreaktív, vagy védelmi műveletről — sikere vagy sikertelensége nagyban függ attól, hogy az alkalmazásra kerülő erők milyen hamar képesek elfoglalni megindulási körleteiket. A műveletben részt vevő katonai erők hadműveleti szerepe, feladatköre, rugalmassága, képessége jelentősen megnőhet, kiszélesedhet, ha meghatározó elemei alkalmasak légi szállításra, bevetethetőségre. Ezért a légi szállítási képesség nemcsak egy eleme a légi erők képességeinek, hanem meghatározó szerepet játszik az összhaderőnemi, többnemzeti műveletek biztosításában.

Az elektronikai (információs) hadviselési képesség biztosítja a saját elektronikai rendszerek megbízható működését, illetve a szembenálló fél hasonló rendszereinek befolyásolásának, működése akadályozása lehetőségét. Ez a képesség lehetővé teszi a saját elektronikai rendszereink, technikai eszközeink elektronikai védelmét, az ellenség elektronikai rendszereinek felderítését, támadását, mindezekkel biztosítva az élőerő és a harci-technika megőrzését, és a katonai művelet támogatását. Az információs hadviselés egyik fontos kérdése az információs fölény megteremtése. Ehhez elengedhetetlen, hogy a saját csapatok helyzetére vonatkozó információ, valamint az ellenségről (szemben álló félről), a tevékenység körülményeiről szóló felderítési információ a szenzoroktól a lehető legrövidebb időn belül eljusson a döntéshozóhoz (parancsnokhoz), aki gyorsabb, pontosabb döntéseket hozhat. Az információs fölény lehetővé teszi az információs rendszerek korlátozás nélküli használatát és ennek eredményeként a hadműveleti fölény elérését; ugyanakkor mindezen képességektől megfosztja az ellenséget (szemben álló felet).

A légi utántöltési képesség a repülőgépek alkalmazásának időbeli, térbeli lehetőségét bővíti. Általánosságként megállapítható, hogy a repülő erők tevékenysége jelentős mértékben függ a meglévő repülőterektől. A le- és felszállópályán kívül még korszerű kiszolgáló eszközökre is szükség van, többek között üzemanyag-töltő berendezésekre. A repülőgépek csak korlátozott mennyiségű üzemanyagot képesek a fedélzetükön magukkal vinni, ez bizonyos esetekben az alkalmazhatóságukat is befolyásolja. A légi utántöltés, vagyis repülés közben üzemanyag átadása egyik repülőgépről a másikra, csökkentheti a repülőgépek előbb említett hátrányos tulajdonságából adódó korlátokat. Egyben segítheti a légi hadműve-

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 2. szám

Dr. LÜKŐ Dénes, Dr. KRAJNC Zoltán

leteket azzal, hogy megnöveli a repülőgépek repülési távolságát, a szállítható hasznos terhet, és ezek által növeli a műveletek rugalmasságát.

A kutatási, mentési képesség (harci kutatás-mentés) a szárazföldön, vagy a tengeren végveszélybe került egyének, bajbajutott gépszemélyzetek, repülőgépek felkutatását, azoknak való segítségnyújtást tesz lehetővé. A légi kutatás és mentés műveletei békében, válság- és konfliktushelyzetben egyaránt végrehajthatók. A légierő különösen alkalmas a kutatás és a mentés feladatainak végrehajtására, amely speciálisan felszerelt légi járművek és különleges kiképzésben részesült személyi állomány alkalmazását teszi szükségessé. Harci körülmények között a kutató-mentő műveletek végrehajtása a fegyveres erőktől komplex, rendszerint összhaderőnemi erőfeszítéseket igényel, melyek elsősorban a kényszerleszállást végrehajtott, vagy lelőtt repülőgép-személyzetek és a hajtórörtek felkutatását, illetve mentését célozzák. A harci kutatási-mentési műveleteket várhatóan bonyolult, magas kockázatú, veszélyes körülmények között — többnyire az ellenséges erők tevékenysége közepette — hajtják végre, ezért különösen fontos a megbízható, pontos hírszerzés, a körültekintő tervezés és koordináció, valamint a megbízható kommunikáció. A sikeres harci kutatási-mentési művelet — az élőerő megmentésén túl — fokozza a személyi állomány biztonságérzetét, növeli a csapatok morálját, és megakadályozza a fogságba esett személyzet hírszerzési és propaganda célokra történő felhasználását.

A vezetési, irányítási képesség lehetővé teszi a légierő szervezetei, erőforrásai alkalmazásának befolyásolását az elrendelt célkitűzések teljesítése érdekében. A katonai műveletek eredményessége, hatékonysága szempontjából kiemelt jelentősége van az erőfeszítések megfelelő időben és helyen történő összpontosításának; különösen igaz ez a légierő tevékenysége esetében, amelyet a gyors lefolyás és a nagy térbeli kiterjedés jellemez. A légierő esetében a vezetési, valamint az irányítási funkció szerves egységet alkot, ezért már vezetési és irányítási tevékenységről és rendszerekről beszélünk.

Egy korszerű légierő ezekkel a képességekkel kell, hogy rendelkezzen, ezek tehetik alkalmassá a légierőt a megszabott küldetések teljesítésére, ezek birtokában játszhat meghatározó szerepet a légierő a hagyományos katonai műveletekben, illetve a béke műveletekben, a válságreagáló, és konfliktuskezelő műveletekben egyaránt.

Természetesen egy olyan méretű és gazdasági lehetőségekkel bíró ország, mint a Magyar Köztársaság, légierője nem rendelkezik minden felsorolt képességgel, illetve nem minden képessége azonos mértékű. A szövetséges műveletekben azonban célszerű olyan légierő komponens létrehozni, amely az adott helyzetben rendelkezik valamennyi szükséges képességgel, amelyek a részt vevő tagállamok részképességeiből tevődnek össze.

A MAGYAR HONVÉDSÉG LÉGIERŐ CSAPATAINAK KÉPESSÉG-ÖSSZETEVŐI

A biztonsági környezet megváltozása miatt a Magyar Honvédséget folyamatosan alkalmassá kell tenni a nemzeti és a szövetségi feladatok ellátására, nemzetközi környezetben történő alkalmazásra.

Ahhoz, hogy a Magyar Honvédség, benne a légierő komponens is, hatékonyan részt tudjon venni a Magyar Köztársaság fegyveres védelmében, valamint a NATO műveletekben, az alábbi képességekkel kell rendelkeznie:

- a stratégiai környezet változásaihoz való alkalmazkodás képessége;
- a gyorsan változó harcászati, hadműveleti helyzetre való reagálás képessége;
- a kijelölt erők magas fokú készenléte;
- többnemzeti, összhaderőnemi környezetben való tevékenység, interoperabilitás;
- harc hatékony megvívása, erők védelme és megóvása;
- hálózat-központú környezetben való alkalmazás képessége;
- hatékony felderítés, információszerzés és csere;
- telepíthetőség, mobilitás;

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 2. szám

Dr. LÜKŐ Dénes, Dr. KRAJNC Zoltán

- hosszú távú fenntarthatóság, többnemzeti logisztikai támogatás;
- képesség a lakossággal és civil szervezetekkel, való együttműködésre.

A légierő képesség-összetevőit, mint megjelenő követelményeket, a cél és működési terület szempontú megközelítés szerint alapvetően két nagy csoportra oszthatjuk:

Nemzeti feladatokkal összefüggő képességek-követelmények:

- légi felderítési képesség;
- harcászati légi vezetés, irányítás;
- légvédelmi képesség (repülő, légvédelmi rakéta, légi vezetés, irányítás);
- harci támogató képesség;
- légi szállítási képesség;
- légi utántöltési képesség (légi utántöltési szolgáltatás fogadása);
- kutatás-mentés;
- elektronikai hadviselési képesség.

Szövetségi küldetésekkel összefüggő képesség-követelmények:

- felderítés, hírszerzés;
- vezetési, irányítási képességek;
- integrált, kiterjesztett légvédelem;
- légi támadás;
- légi támogatás;
- légi szállítás;
- légi utántöltés;
- kutatás-mentés;
- aktív, passzív védelem;
- szilárd együttműködés;
- információs hadviselés;
- hálózatközpontú hadviselés;
- mobilitás;
- hadműveleti hatékonyság.

A Magyar Honvédség légierő csapatai, jelenleg, az alábbi képességekkel rendelkeznek:

- felderítési, légtér-ellenőrzési képesség;
- csapásmérő képesség;
- szállítási képesség;
- kutatás-mentés (harci kutatás-mentés);
- vezetés, irányítás képessége.

Bizonyos képességeket a Magyar Honvédség légierő csapatai csak a szövetségi erőforrások felhasználásával tudnak megvalósítani, illetve az egyes képességek kialakítása, fejlesztése nem azonos mértékű és ez nem egy időben történik. Lesznek olyan képességek, amelyeket a légierő rövid időn belül és magas színvonalon alakít ki, és lesznek olyanok, amelyeket hosszabb idő alatt hoz csak létre.

A képességek fejlesztése során arra kell törekedni, hogy a haderőnem csapatai részt tudjanak venni a magas intenzitású, korszerű fegyverekkel (fegyver-rendszerekkel) és vezetéstechnikai (döntéshozatali eszközökkel) végrehajtott műveletekben; teljesítsék az expedíciós haderővel szemben támasztott követelményeket.

A Magyar Honvédség légierő csapatai képességfejlesztésének főbb területei az alábbiak lehetnek:

HADTUDOMÁNYI SZEMLE

Budapest, 2010.
3. évfolyam 2. szám

Dr. LÜKŐ Dénes, Dr. KRAJNC Zoltán

- a szervezet kialakítása, korszerűsítése (struktúra, méret, irányítás);
- működési feltételek biztosítása (humán erőforrás, anyagi-technikai erőforrás, ellátás, logisztika, kiképzés, felkészítés);
- műveleti képességek (hadműveleti képesség, hadműveleti vezetés, információs rendszer, légi vezetés, irányítás) fejlesztése.

A meglévő képességek fejlesztése, új képességek kialakítása az előbb említett nemzeti és szövetségi követelményekkel összhangban, a rendelkezésre álló erőforrások és a hazai védelmi szektor lehetőségeinek figyelembevételével, valamint a nemzetközi együttműködés kihasználásával történhet.

Kulcsszavak: katonai képességek, légierő, hadművelet

Keywords: military capabilities, air power, air force, military operation

FELHASZNÁLT IRODALOM:

A légierő-hadművelet elmélete, Egyetemi tankönyv. Bp.: ZMNE, 2000.

A Magyar Köztársaság Katonai Stratégiája

Air Force Basic Doctrine (USAF: Air Force Doctrine Document 1.)

AP-3000 A brit királyi légierő doktrínája

ATP-33(C) NATO Légi- és űrműveletek egyesített doktrínája

KRAJNC Zoltán. BERKOVICS Gábor: *A szárazföldi csapatok légi támogatása.* =Új Honvédségi Szemle 2001/6. sz. -pp. 50-59.

LÜKŐ Dénes: *A katonai képesség fogalma, összetevői, a légierő katonai képességeinek tervezése a védelem tervezés rendszerében* (Előadás, Légierő Konferencia, Budapest, ZMNE, 2005.)

Magyar Értelmező Kéziszótár

TÖMBÖL László: *A légierő helyzete és fejlesztésének fő irányai.*

(http://www.szrfk.hu/rtk/kulonszamok/2008_cikkek/Tombol_Laszlo.pdf letöltés ideje: 2010. február 17.)